

د ملګرو ملتونو د مرستې پلاوی په افغانستان کې

د ویاند دفتر
کابل - افغانستان

تیلیفون: ۰۰۹۳ ۲۰ ۲۹۷ ۶۱۲۱ - ۰۰۳۹ ۰۸۳۱ ۲۴ ۶۱۲۱
برېښنالیک: spokesperson-unama@un.org
ویب سایټ: www.unama-afg.org

په افغانستان کې د بشري حقونو د وضعیت د خرابېدو په اړه د ملګرو ملتونو عالی کمیشنري خبرداری ورکړی دی

کابل - مارچ ۵، ۲۰۰۹ د ملګرو ملتونو د بشري حقونو عالی کمیشنري مېرمن ناوی پیلای د افغانستان په اړه خپل کلنی رپوټ په ژنیو کې د بشري حقونو شورا ته وړاندې کړ.

نوموړی رپوټ په افغانستان کې د بشري حقونو د وضعیت د خرابېدو او په ځانګړې توګه د ملکي مرګ ژوبلي په هکله اندېښني څرګندوي. د ملګري ملتونو عالی کمیشنري د دولت د مخالفینو او د حکومت له پلویانو څخه وغوښتل چې د ملکي کسانو په ځانګړې توګه د ماشومانو او ښځو د ژغورنې په اړه ډاډ ورکړي.

د ښځو په مقابل کې تاوترېخوالی لکه جنسي تېری، ناموسي وژني د وخته له مخه او اجباري ودونه، جنسي زورزیاتې او مریتوب په پراخه کچه خپور دی. مېرمن پیلای وویل: "تاوترېخوالی د کورنې، ټولني مذهبي کړيو، رسمي او غیر رسمي عدالت له خوا زغمل کېږي او یا پرې پرده اچول کېږي - په دې اړه افغان حکومت په دې نه دی توانېدلی چې د اساسي قانون د تضمینونو سره سره، په کافي اندازه د ښځو حقونه خوندي کړي."

د ملګري ملتونو عالی کمیشنري همدارنګه یادونه وکړه چې نن سبا د هغو ښځو په وړاندې چې د سیاست په ډګر کې او یا د کور له بهره کار کوي، د ګواښونو په کچه کې ډېر زیاتوالی راغلی دی. هغه ښځې چې له حکومتي نهادونو، داخلي او نړیوالو موسسو سره کار کوي، ښځینه ژورنالیستان، ښځینه پولیساني، او ښځینه حقوق پوهان، ټول د مرګ د ګواښ لیکونه او تېلفوني تهدیدونه تر لاسه کړي دي، چې په پایله کې یې ډیری ښځې چې د سیاست په برخه کې کار کاوه دې ته اړ شولې چې خپل فعالیتونه محدود کړي یا خپلې دندې پرېږدي. نوموړی رپوټ د ښځو د حقونو هم په شخصي او هم په سیاسي او عمومي ډګر کې د ساتنې غوښتنه کوي، او وایی چې دا موضوع باید پالیسي ګانو او مشخصو پروګرامونو ته وژباړل شي.

راپور دغه راز په ګوته کوي چې په تیرو وختونو کې او په اوس مهال کې د مجرمینو په عدلي تعقیبولو کې بیرته پاتې کېدل ددې سبب ګرځي چې په افغانستان کې د قانون د مجریانو او د قضایي موسساتو مشروعیت تر پوښتنې لاندې

راشي. دغه کار په خپل وار سره په حکومت او عامه موسساتو باندې د خلکو باور کم کړی دي. عالي کمیشنر له حکومت او نړیوالې ټولني څخه غوښتي دي چې د معافیت د له منځه وړلو لپاره خپلې ژمنې بیا تازه کړي.

په ۲۰۰۸ کال کې د بیان آزادي تر ښکاره تهدید لاندې راغلي دغه تهدیدونې او بیروني د مدني ټولني گروپونو او خبري رسنیو ته متوجه وي چې څو تنه ژورنالستان ووژل شول. پیلې وویل:

"په ۲۰۰۹ کې له ټاکنو څخه پخوا به خبري رسنی خپل ځانی سانسورونې ته ادامه ورکړي او یا به تر فشار لاندې وي چې یوازي هغه نظر یې خپري کړي چې د ځینو سیاسي کانديدانو او گروپونو په گټه وي او خلک به له مخامخ تهدید او بریدونو سره مخامخ وي چې خپلې نظریې په بشپړه آزادي کې بیاني کړي."

راپور دغه راز هغه اعدامونې یادې کړي چې په ۲۰۰۸ کال کې د حکومت له خوا په هغه وخت کې ترسره شوي دي چې په دې برخه کې د حکومت له خوا عملي سکوت د اکتوبر په ۲۰۰۷ کې پای ته ورسید. د بشري حقونو لپاره عالي کمیشنر له حکومت څخه غواړي چې د قضایې سیستم او د قانون د انفاذ د کمزوریو له امله او له نړیوال توافق سره د یو ځای کیدو په خاطر په دغې پالیسي باندې بیا له سره غور وکړي.

د ایډیتورانو لپاره یادښت

- په ملگرو ملتونو کې د بشري حقونو لپاره د عالي کمیشنر د کلني راپور یوه کاپی به افغانستان کې د بشري حقونو د وضعې په باب په پښتو، دري او انګلیسي ژبو په دې پته موندلای شي: www.unama-afg.org
- د نورو معلوماتو لپاره خبري رسنی کولای شي چې له نیلاب مبارز سره (پښتو، دري او انګلیسي) په ۰۷۹۷ ۶۶۲ ۵۰۳ یا له دان میکن نورتن (انګلیسي) سره په ۰۷۰۰ ۲۵۰ ۳۵۸ نمبر تیلیفونونو اړیکه ټینګه کړی.